

גזע השארולה

לא.מ.ב.ל. — מייבאי גזע בקר זה לארץ

לבשר. טוב עושים בהכניסנו ארצה גזעים שונים על מנת לנסותם בתנאים שלנו. ניסיון ותצפיות יוכיחו לנו במה לבחור בעתיד ובאיזה גזעים או הכלאות להמשיך.

מקורו של הגזע ותפוצתו

מקורו של גזע בקר השארולה, שבעבר היה בקר עבודה, ועם מיכון החקלאות הפך להיות החשוב שבגזעי הבקר לבשר הצרפתיים ויוצא מהכלל באיכות הבשר, היא באיזור שארול לה במרכזה של צרפת.

כיום מרוכז רובו של שני המיליונים של בקר השארולה במחוזות: Allier, Nièvre, Cher, Saône-et-Loire וכן במחוזות: Cote-D'or, Loire, Creuse, Indre — כל אלו במרכז של צרפת ומחוז Vendée שעל חופה המערבי. ובכמויות קטנות מצוי גזע בקר זה כמעט בכל רחבי צרפת.

המיישבים הצרפתים החדירו את גזע השארולה לצפון אפריקה וכן למושבותיהם באפריקה

לראשונה ראיתי גזע זה של בקר-בשר בבית המטבחים בפאריז בשנת 1953, שם הייתי בשליחות הממשלה בקשר לייבוא בשר ארצה. התרשמתי מיד מבהמה כבדה זו כייצרנית של בשר לא שמן.

עברו שנים וגם בארזים נפלה שלהבת: בריטניה, הארץ הקלאסית לטיפוח גזעי בקר-לבשר הידועים בעולם כולו, עם מסורת של מגדלי מקנה למינהו במשך מאות שנים, עם בוקרים שמרניים שהפיצו בקרם לייצור הבשר בכל רחבי תבל, החליטה להכניס לארצם את גזע השארולה. וזאת — לאחר שנים של ויכוחים שעברו מהמשק והגיעו לבית הנבחרים. זה מקרוב ביקרה באזורי צרפת, בהם מרוכז רובו של גזע השארולה, משלחת בוקרים ורופאים ווטרינארים מבריטניה, ורכזה שלושים פרי-שארולה צעירים עבור מכוני ההזרעה בארצם. התוכנית הבריטית כיום היא — להזריע בזירמת פרים אלו פרות מגזעי החלב, הירודות בתנובתן. אנו ארץ צעירה וחסרת מסורת בענף הבקר



פרות שארולה וצאצאיהן ה"ונקסי" במרעה

לבנים-חורודים. הראש קטן באופן יחסי, קצר; המצח רחב-שטוח, או שקערורי במקצת. עורף ישר, פנים ישרים וקצרים. קרניים עגולות לבינות, מאורכות וקצותיהן כלפי מעלה. אזניים בינוניות, דקות ושעירות. עיניים גדולות — בולטות. לסטות חזקות. חרטום רחב. צוואר קצר, נושא פימה קטנה. חזה עמוק, צלעות עגולות, גב מאוזן ושרירי מאוד. מתניים גדולות מאוד, רחבות ועבות. שורש הזנב אינו מורם, והוא דק ומסתיים בציצית של שיער דק; הרגלים קצרות. קו הבטן מקביל לזה של הגב. העור בעובי בינוני אך רך וגמיש.

באשר לקצב הגדילה צועד גזע השארולה בראש גזעיהבקר לבשר הידועים.

המערבית, ולאי Réunion באוקינוס ההודי ומארטיניק (Martinique) באוקינוס האטלנטי. ארצות אחרות שהכניסו את גזע השארולה הן: פורטוגל ואנגולה, אפריקה הדרומית, הפיליפינים, פאקיסטן, ברית-המועצות, הונגריה, גרמניה, דניה, לוקסמבורג, ובמספרים גדולים יותר הוחדר גזע זה לכמה מארצות מגדלות הבקר לבשר באמריקה הדרומית: ארגנטינה, בראזיל וקולומביה. וכאמור, נוספות על רשימה זו, זה מקרוב, בריטניה וישראל.

תיאורו של הגזע

זהו בקר-בשר טיפוסי. הצבע לבן, לעתים קרם, ובלי כל כתמים. הקרומים הריריים —

טבלה 1. משקל ממוצע של השארולה מלידה עם גיל שנתיים (בקילוגרמים)

המין	מספר הראשים	בלידה	3 חודשים	6 חודשים	12 חודש	18 חודש	24 חודשים
זכרים	35	50	162	257	525	650	735
נקבות	45	46	152	200	360	448	515

במחזות בהן טופח גזע השארולה, במרכזה של צרפת, מחזק הבקר רוב הזמן במרעה (ממאס עד סוף נובמבר) ומוכנס לרפתים רק כשהחורף בעיצומו המרעה אינו יכול עוד לקיים את הבהמות במצב טוב.

רוב ההמלטות הן ברפתים, בחודשי פברואר-מארס (80% מכלל ההמלטות הן בין ינואר לאפריל). הוולדות הרכים יוצאים באביב למרעה עם אמותיהם ונגמלים בסוף עונת הרעיה.

כאמור, השארולה הינו גזע בקר לבשר טיפוסי. הבשר אינו שמן כי השומן משתזר רובו ברקמות השרירים.

טבלה 3. משקל רבע אחורי (עד לצלע השלישית) (בק"ג) (בממוצע של 12 ראשי-בקר מכל גזע)

שארולה	שורטהורן	הרפורד
83.7	73.6	68.1

בדרך כלל נע משקלו של בקר מבוגר זה בין 700 ל-900 ק"ג. פרים מבוגרים — משקלם נע בין 1000 ל-1200 ק"ג. ידוע על פרים רקורדיים במשקל של 1450 ק"ג.

טבלה 2. משקל ומידות גאומטריות של השארולה (בק"ג ובס"מ)

פ ר ט י ם	פרה	זר
משקל חי	136	1046
היקף החזה	206	248
גובה המפרקת	134	144
אורך הגוף	167.5	182.5
עומק החזה	71	81
הרוחב בכתפיים	50.80	—
אורך העצה	56	58
רוחב המתניים	58.9	62.9
היקף הקנה	21	26.9

לבעיית גידול העגלות מעדר החלב והזנתן

מלא + 600 ליטר חלב רוה. זוהי שיטת ההגמעה שהצעתיה בזמנו בגידול העגלים לבשר. ב. לבסס את הזנת העגלה בשנה הראשונה לחייה על מזון מרוכז בעיקר, עד כדי 70%—80% מכלל המזון נות המוגשים לה בשנה זו.

היתרונות בהצעת זו, שמנתי אז, היו:

1. הודות לגדילתן המזורזת של העגלות והתפתחותן היפה בשנה הראשונה לחייהן אפשר יהיה להקדים את מועד הזרעתן — בגיל 15 חודש במקום 21 חודש ומעלה וכך להוזיל בהרבה את ההוצאות לגידול הפרה.

2. במקרה של הכרח למכור עגלה לבשר, לא יגרם הדבר להפסד גדול הודות למשקלן הגבוה של העגלות בגיל זה וטיבו המעולה של הבשר.

בשנתיים האחרונות אני נוהג בגידול העגרים לות במשק שלנו בהתאם לעיקרונות דלהלן:

1. עד לגמילה בגיל של 5—6 חודשים אנו מחזיקים את העגלות יחד עם העגלים משום שזה נוח ויעיל מטעמי סידור העבודה. בכמויות החלב, המלא והרוה, בשיטת ההגמעה, וכן בהגשת מנות מזון אין שום הבדל בינן לבין העגלים.

2. בגיל 5—6 חודשים, אחרי הגמילה, אנו מפרידים בין העגלות והעגלים ובמשך תקופה של חודשיים, עד לגיל של 7—8 חודשים, אנו ממשיכים להגיש לעגלות מנות גדושות של מזון מרוכז, 4 ק"ג ביום, כדי להבטיח את רציפות גדילתה המזורזת של העגלה.



עגלה בגיל 9½ ח' (בת, 1979)

אחת הבעיות, בהן מתלבט כיום מגדל הבקר בישראל היא — בעית גידולן והזנתן היעילה של העגלות מעדר החלב. בגידול העגלים לבשר מעדר החלב אין כל ספק שיצאנו לדרך המלך, ולזכות מגדל הבקר בישראל הישגים חשובים מאוד בשטח זה שיכולים להתברך בהם, אולם בגידול העגלות ובשיטת הזנתן לא התקדמו הרבה.

השיטה המקובלת והנפוצה עדיין בהרבה משקים בארץ היא — צמצום כמויות החלב תוך קיצור תקופת ההגמעה (עד לגיל של 70—80 יום). שיטה זו גרמה לפיגור רב בהתפתחות העגלה, וכתוצאה מכך גם נדחת הזרעתה עד לגיל 21—24 חודש, דבר שהוא בלתי רצוי מהרבה בחינות, ובעיקר משום שזה מגדיל את ההוצאות לגידול המבכירה עד להמלטה. במאמרי מלפני שנה ב"משק הבקר והחלב" [נובמבר 1960, חוברת מס' 42] עמדתי על כך שכדאי ורצוי להכניס אי אלו שינויים בשיטת גידול העגלות מעדר החלב. הצעתי כללה 2 סעיפים:

א. הארכת תקופת ההגמעה בחלב עד לגיל 5—6 חודשים, והכמויות תהיינה 120 ליטר חלב

השארולה שימש גם להכלאה בארצות שונות בגזעים שונים ובתוצאות טובות.

במערב אפריקה, במושבות הצרפתיות לשעבר, הכליאו בשארולה את הגזע המקומי ה-N dama, וקיבלו גזע בקר לבשר יפה להפליא.

בדרום אמריקה הוכלא השארולה בברהמה. מגדלי בקר בדרום אפריקה טוענים שהשארולה עומד בפני החום יותר טוב מאשר האפריקאנדר: בשעות היום החמות כשבקר האפריקאנדר מבקש מחסה בצל, ממשיך השארולה לרעות.

אם כי גזע השארולה ידוע משנת 1770 הרי ספר עדר ראשון לגזע זה נתפרסם רק בשנת 1865.

כיום נמצאים משרדי ספר העדר של גזע השארולה בעיר Nevers שבמחוז Nievre. סבא שי